

European Council
29-30. 10. 2009

ErsteEUdesk

broj 35. / listopad 2009.

Pretpristupni fondovi

Dosadašnja iskorištenost EU fondova

Rezultati 4. SAPARD natječaja

Primjer SAPARD projekta

Novi natječaji programa IPA: civilne udruge,
potpora poslovanju

Programi Zajednice

Info dani programa FP7, Media i Kultura

Politike EU

Ugovori Europske unije

Aktualnosti

Nova Europska komisija

Otvoreni dani gradova i regija u Bruxellesu

Novi sustav nadzora banaka i financijskih institucija

Virtualna knjižnica EU

Predstavljamo zemlje

Bosna i Hercegovina

se2009.eu

Dragi prijatelji,

Proteklih mjesec dana je politički aspekt hrvatskog pristupanja EU uvjerljivo izbio u prvi plan, a EU fondovi kao da su se povukli u pozadinu u iščekivanju raspleta. U ovom periodu je politički aspekt, za promjenu, bio uglavnom naklonjen Hrvatskoj. Otvaranje i zatvaranje pregovaračkih poglavlja nakon skoro godinu dana graničnih prijedora sa Slovenijom i pozitivan rezultat irskog referenduma o Lisabonskom ugovoru dva su važna momenta koji bi hrvatskom pristupanju mogli dati ubrzanje. Da bi se to iskoristilo, potrebno je uvažiti primjedbe koje su došle u obliku godišnjeg izvješća o napretku hrvatskih pregovora. Njih, iako uključuju i neugodne reforme, treba shvatiti kao poticaj, a ne prepreku. U velikom broju novosti se nekako izgubila i četvrta obljetnica početka hrvatskih pregovora. Iako bismo radije da broj obljetnica u ovom slučaju bude što manji, one su dobra prilika za rezimiranje učinjenog i izvlačenje lekcija iz dosadašnjeg procesa. Četiri godine iskustva bi trebale značiti bolje razumijevanje suština reformi koje se od nas traže. Tome u prilog ide rekordni postotak uspješnosti prijavljenih natječaja za četvrti natječaj programa SAPARD, o kojem pišemo u ovom izdanju.

Na području fondova, još uvijek čekamo prvi IPARD natječaj, te s tim povezanu aktivaciju kreditnih linija koje će Erste banka nuditi prijaviteljima na IPARD natječaje. U međuvremenu se objavljuju natječaji u prvoj, trećoj i četvrtoj komponenti programa IPA, kao i rezultati dosad učinjenog na području SAPARD-a i općenito pretpristupnih fondova u Hrvatskoj. Donosimo primjer projekta financiranog iz SAPARD-a. Još će nekoliko tjedana biti otvoren natječaj programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Crne Gore, a u pripremi je drugi natječaj transnacionalnog programa prekogranične suradnje za Jugoistočnu Europu. Prenosimo osnovne informacije o info danima programa Zajednice Media, Kultura i Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj za male i srednje poduzetnike.

U ovom izdanju predstavljamo i ugovore EU, te donosimo osnovne informacije o Bosni i Hercegovini.

Svoje upite i komentare slobodno nam pošaljite na eudesk@erstebank.com.

FOTO: © EUROPEAN COMMUNITIES, 2009

AKTUALNOSTI

NOVA EUROPSKA KOMISIJA

Europski parlament je sredinom rujna odobrio ponovno imenovanje Barrosa za predsjednika Europske komisije. Od 718 glasova zastupnika koliko ih je glasovalo, za Barrosovo izbor glasovalo je 382, protiv je bilo 219, a suzdržanih 117. Mandat sadašnje Europske komisije istječe zadnjim danom listopada. Barroso bi trebao imenovati povjerenike za pojedina područja djelovanja EK, što mu otežava činjenica da Lisabonski ugovor još uvijek nije ratificiran u svim zemljama članicama, a ugovor bi između ostalog trebao utjecati i na strukturiranje Komisije odnosno ključ odabira pojedinih povjerenika. Zasad jedino Irci imaju sigurnog povjerenika, za što su se izborili izuzećima u sklopu Lisabonskog ugovora, koja su omogućila njegovo izglasavanje na referendumu početkom listopada.

Do izbora novih povjerenika, sadašnja će postava Europske komisije odrađivati tehničke, provedbene poslove, ali neće moći donositi nove odluke ni sporazume.

FOTO: © EUROPEAN COMMUNITIES, 2009; JOSÉ MANUEL BARROSO

OTVORENI DANI
GRADOVA I REGIJA U
BRUXELLESU

Početkom listopada je u Bruxellesu po sedmi put u nizu održana manifestacija Open Days - European Week of Regions and Cities. U skladu s uobičajenim rastom broja sudionika svake godine, ove godine se u okviru manifestacije okupilo više od 7 tisuća političara i stručnjaka, predstavnika poslovnog svijeta, civilnog društva i visokog

školstva. Najvažnije i najaktualnije teme s područja regionalnog razvoja na razini EU, o kojima je održano više od 120 različitih radionica, podijeljene su u četiri skupine: inovacije i rast, klimatske promjene, teritorijalna suradnja i budućnost EU kohezijske politike. Otvoreni dani su prilika da se najviši dužnosnici u najrelevantnijim institucijama EU izjasne o pojedinim pitanjima, pa su tako ove godine svoj doprinos dali predsjednik Europske komisije José Manuel Barroso i povjerenik za regionalnu politiku Pawel Samecki, a ispred Europskog parlamenta govorili su njegov predsjednik Jerzy Buzek i predsjedateljica Odbora za regionalni razvoj Danuta Hübner. U ime Odbora regija, savjetodavnog tijela koji se sastoji od regionalnih i lokalnih političara, govorio je Luc Van den Brande. Više informacija zajedno s prezentacijama sa svake radionice dostupno je na internetskoj stranici: www.opendays.europa.eu.

NOVI SUSTAV NADZORA
NAD BANKAMA
I FINANCIJSKIM
INSTITUCIJAMA

Europska komisija je podastrla novi prijedlog nadzora nad bankama i financijskim institucijama. Supervizori banaka, osiguravatelja i ulagačkih kompanija bi, prema novom prijedlogu, trebali djelovati pod novim Europskim vijećem za sistemski rizik (European Systemic Risk Board - ESRB), a očekuje se da odašilju rana upozorenja uočiti velikih gospodarskih šokova. Predloženi sustav financijskog nadzora bi se sastojao od nacionalnih nadglednika i 3 nova tijela odgovorna za 3 različita sektora, a njegova je uspostava planirana do kraja 2010. godine. Predsjednik EK José Manuel Barroso istaknuo je da je cilj prijedloga zaštititi porezne obveznike od ponavljanja mračnih dana u jesen 2008. godine, kad su vlade bile prisiljene prelići milijarde eura u bankarski sustav. Sadašnji nacrt prijedloga daje dosta ovlasti Europskoj komisiji, što bi moglo biti preprekom njegovom usvajanju u sadašnjem obliku od strane vlada svih 27 zemalja članica i Europskog parlamenta.

ON-LINE DOSTUPNOST
PUBLIKACIJA EUROPSKE
UNIJE

16. listopada je u Frankfurtu službeno pokrenuta virtualna knjižnica EU u kojoj su na gotovo 50 jezika pohranjeni europski dokumenti stvarani 50 godina. Dostupna je na internetskoj adresi www.bookshop.europa.eu, a sadrži sva izdanja Europskog ureda za izdavaštvo, službenog izdavača europskih institucija, agencija i drugih tijela od 1952. godine naovamo.

Knjižnica nudi direktan pristup, pretraživanje, naručivanje, a za neka izdanja i mogućnost downloada. Većina publikacija je besplatna. Knjižnica zadrži gotovo 110 tisuća skeniranih publikacija ili 12 milijuna stranica, trošak čega je bio 2,5 milijuna eura.

PRETPRISTUPNI FONDOVI

Dosadašnja iskorištenost pretpristupnih fondova

Ministarstvo financija je objavilo privremene rezultate dosadašnje iskorištenosti pretpristupnih fondova u Hrvatskoj. Istaknuto je da je kroz pretpristupne programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD za razdoblje 2003-2006 dodijeljeno 297,23 milijuna eura, od čega je do 30.6.2009. ugovoreno 239,8 milijuna eura odnosno 80,68%. S obzirom da je ugovaranje za program ISPA još u tijeku, konačni postotak ugovaranja bi trebao biti i veći. Naglašeno je da će se konačni podaci o iskorištenim sredstvima za pojedini program znati nakon završetka svakog programa. Više informacija i konkretni podaci za pojedine programe dostupni su [na internetskim stranicama Ministarstva financija](#).

Za razdoblje od 2007. do 2010. godine Hrvatskoj je dodijeljeno 592,6 milijuna eura u sklopu programa IPA. Od ljeta 2007. godine su započete zahtjevne pripreme izgradnje sustava za provedbu. Dozvola za rad dobivena je u studenom 2008. godine. Trenutno je u tijeku usuglašavanje dokumentacije, pokretanje postupaka nabave i ugovaranje nakon čega slijedi provedba ugovorenih projekata.

Komentar o korištenju EU fondova na stranicama SAFU

Već se ustalilo da su fondovi EU i njihovo korištenje povremeno metom žestokih javnih kritika. Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU) u svojem priopćenju objavljenom na internetskim stranicama objašnjava sustav dodjeljivanja i upravljanja sredstvima, upućujući na njegovu transparentnost s obzirom da se pravila unaprijed znaju, rezultati različitih faza natječaja sustavno objavljuju, a sve odluke mogu detaljno obrazložiti. Također objašnjava razloge otkazivanja/odgađanja 3 natječaja, koji su bili konkretan povod nedavnim kritikama.

SAPARD – rezultati 4. natječaja

Ministarstvo poljoprivrede je krajem rujna objavilo rezultate 4. natječaja programa SAPARD koji je bio otvoren od 21. veljače do 21. travnja ove godine. U SAPARD agenciju je pristiglo 19 prijava, 10 za Mjeru 1., a 9 za Mjeru 2. Agencija je odobrila ukupno 13 projekata vrijednosti 79,4 milijuna kuna, od čega iznos potpore iz SAPARD sredstava iznosi 39,7 milijuna kuna. To je najveći (68,4%) postotak odobrenih projekata u dosad objavljenim SAPARD natjecajima, pa se može reći da je u tri godine provođenja postignut značajan napredak u uspješnosti prijavljenih projekata. Na prvom natjecaju je naime bilo uspješnih tek 9,8% prijavljenih projekata.

Detaljni podaci o rezultatima 4. natječaja, kao i popis uspješnih prijavitelja možete vidjeti [na internetskim stranicama Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja](#).

Posebne čestitke upućujemo našem klijentu, tvrtki Fragaria iz Zagreba, koja je, jedina u Hrvatskoj, po četvrti put uspjela dobiti sredstva za projekt prijavljen na SAPARD natjecaj. Fragaria je za dva projekta u sklopu Mjere 1 dobila ukupno

2,25 milijuna kuna, a dva projekta prijavljena u sklopu Mjere 2 su joj donijeli dodatnih 2,88 milijuna kuna iz programa SAPARD. Na taj su način sufinancirali 50% prihvatljivih troškova nabave opreme za berbu voća i povrća (u 2 navrata), izgradnje i opremanja objekata za preradu voća i povrća te nabavu opreme za preradu voća i povrća.

Nasljednik programa SAPARD je IPARD (5. IPA komponenta). Prvi natjecaj programa IPARD najavljen za listopad još uvijek nije objavljen. Nadamo se da će biti objavljen do kraja godine, nakon što Europska komisija akreditira provedbenu agenciju.

ISPA – ispravci natječaja za izvođenje radova u Karlovcu

U sklopu programa ISPA su korigirani podaci za natjecaj izvođenja radova u sklopu projekta „Izgradnja i obnova vodoopskrbnog sustava i sustava upravljanja otpadnim vodama u gradu Karlovcu“. Natjecaj je otvoren do 10. studenoga. Više informacija je dostupno [na internetskim stranicama SAFU](#).

IPA 1 - natječaji za organizacije civilnog društva

U sklopu 1. komponente programa IPA početkom listopada objavljeno je nekoliko novih natječaja za razvoj kapacitet i jačanje utjecaja organizacija civilnog društva. Radi se o područjima održivog razvoja u odnosu na zaštitu okoliša, korupcije i transparentnosti javnih institucija te borbe protiv diskriminacije. Rokovi za sva tri natječaja ističu tokom mjeseca studenoga, a više informacija pronaći ćete [na internetskim stranicama SAFU](#).

IPA 2 – još tri tjedna prijave za projekte suradnje Hrvatske i Crne Gore

Rok za prijavu natječaja u sklopu programa prekogranične suradnje Hrvatske i Crne Gore ističe **18. studenoga 2009.** u 16 sati. Detaljne informacije, prezentacije s održanih info dana i prijavna dokumentacija ovog natječaja dostupni su [na internetskim stranicama programa](#).

IPA 2 – na internetskim stranicama objavljena pitanja i odgovori

Na internetskim stranicama programa prekogranične suradnje su objavljena pitanja i odgovori vezani uz uvjete natječaja koji mogu biti korisni prijaviteljima za aktualne i buduće natječaje. Osim za prekograničnu suradnju Hrvatske i **Crne Gore** za koju je natjecaj još uvijek otvoren, objavljena su pitanja i odgovori za prekograničnu suradnju s [Bosnom i Hercegovinom](#) te [Srbijom](#).

IPA 2 – u studenom 2. natjecaj prekograničnog programa Jugoistočna Europa

Tijekom mjeseca studenoga trebao biti objavljen drugi natjecaj programa prekogranične suradnje Jugoistočna Europa (SEE) u koji se ravnopravno mogu uključiti i hrvatski sudionici. Više informacija bit će uskoro dostupno [na internetskim stranicama programa](#).

IPA 3 – novi natječaj za potporu u poslovanju

Početak listopada je u sklopu 3. komponente programa IPA – regionalni razvoj objavljen natječaj za pružanje usluga u sklopu projekta "Izgradnja kapaciteta stručnjaka za područje obavljanja poslovnih usluga i ustanova zaduženih za pružanje potpore u poslovanju". Projektom se želi izgraditi kapacitet pružatelja poslovnih usluga i institucija poslovne podrške kroz poboljšanje kvalitete i dostupnosti njihovih usluga malim i srednjim poduzetnicima. Cilj je ohrabriti male i srednje poduzetnike na njihovo korištenje i pripremiti institucije poslovne podrške na strukturne fondove. Maksimalni iznos sredstava za provedbu je 1,5 milijun eura. Rok za prijavu je **6. studenoga 2009.** Informacije su dostupne [na internetskim stranicama SAFU.](#)

Centar za europske pretpripremne procese Hrvatske udruge poslodavaca u suradnji sa Središnjim državnim uredom za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU organizira dvodnevnu radionicu za izradu i provedbu projekata prijavljenih na ovaj natječaj. Radionica će se održati 4. i 5. studenoga 2009. s početkom u 9h u prostorijama HUP-a (Pavla Hatza 12, Zagreb). Više informacija možete zatražiti putem e-mail adrese – andrea.dokic@hup.hr

IPA 4 – novi natječaj - vodič za prijavitelje - poziv za ocjenjivače projekata

U sklopu 4. komponente programa IPA za razvoj ljudskih resursa objavljen je novi natječaj za dobivanje bespovratnih sredstava pod nazivom „Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina“. Natječaj je otvoren do **18. siječnja 2010.** Više informacija dostupno je [na internetskim stranicama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje](#) - jednoj od dviju provedbenih institucija 4. komponente programa IPA. U sklopu natječaja će se održati informativne radionice za potencijalne prijavitelje, o čemu će informacije biti objavljene na istoj stranici.

Na internetskim stranicama HZZ je nedavno objavljen i [vodič za prijavitelje](#), a Ministarstvo gospodarstva je objavilo [poziv na prijavu ocjenjivača](#) projekata prijavljenih u sklopu 4. komponente programa IPA. Rok za prijavu je **30. listopada 2009. godine.**

IPA natječaji na stranicama SAFU

Informacije o otvorenim, zatvorenim i budućim natječajima programa IPA dostupne su [na internetskoj stranici Središnje agencije za financiranje i ugovaranje \(SAFU\)](#), nadležne za objavu natječaja, ugovaranje, plaćanje i provedbu projekata iz EU fondova. Na istoj se stranici možete prijaviti za ažurno primanje obavijesti o novim natječajima.

FOTO: © EUROPEAN COMMUNITIES, 2009

PRIMJERI PROJEKATA

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Kosi (SAPARD)

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Kosi iz Totovca u Međimurskoj županiji uključilo se u 2. SAPARD natječaj 2007. godine. OPG Kosi je proizvođač povrća, a za SAPARD financiranje su prijavili izgradnju i opremanje hladnjače za skladištenje povrća te nabavku opreme za berbu, sortiranje i pakiranje povrća. S obzirom da cijene njihovih proizvoda variraju s obzirom na godišnje doba i dostupnost proizvoda, gradnja hladnjače im omogućava da svoju robu na tržište plasiraju u periodima viših cijena.

Ukupna vrijednost projekta je iznosila 3,88 milijuna kuna (plus PDV), a iznos potpore iz programa SAPARD je iznosio 1,94 milijuna kuna (50% neto vrijednosti investicije). U troškovima su najveću stavku (2,4 milijuna kuna) predstavljali izgradnja prostora za skladištenje, te njegovo opremanje i klimatizacija.

Priprema projekta je počela početkom 2007. godine. Prijava je podnesena u svibnju 2007. godine, a nakon obavljene kontrole na terenu, u lipnju je potpisan ugovor. Investitor je nekoliko puta tražio produljenje roka za podnošenje zahtjeva za isplatu zbog toga što jedan od dobavljača nije isporučio dio opreme. Zahtjev za isplatu je podnesen u veljači 2008. Kontrola prije isplate obavljena je u lipnju 2008., te su nakon pozitivnog rezultata kontrole sredstva isplaćena u rujnu 2008. godine.

Pomoć u pisanju i pripremi projekata su dobili u Razvojnoj agenciji grada Čakovca – Čakra d.o.o. koja je dosad pripremila 10-tak projekata za koje su ugovorena SAPARD sredstva. Od toga su dva projekta već isplaćena, a ostali su u procesu provedbe.

Tijekom provedbe je uočeno da su institucije koje ocjenjuju prihvatljivost investicije tad još bile u ranoj fazi pripremljenosti, što je usporavalo cijeli proces. Nastavno na to problematičnima su postali i odnosi s izvođačima radova i dobavljačima opreme. Zbog dugog perioda pripreme i provedbe projekta rok njihovih prvotnih ponuda je istekao. To je prouzročilo podizanje cijena i mijenjanje dogovorenih uvjeta, što je posljedično zahtijevalo dodatne pregovaračke napore. Sve to zajedno dokazuje opravdanost pretpristupnog programa za područje poljoprivrede, čija svrha i jest pripremiti hrvatske poljoprivrednike i prerađivače hrane na korištenje javnih sredstava prema kriterijima i standardima EU, te tako povećati apsorpcijski kapacitet Hrvatske za korištenje programa i subvencija EU.

PROGRAMI ZAJEDNICE

Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj – prezentacije

Početkom listopada su na Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu održane prezentacije uspješnih projekata malih i srednjih poduzetnika koji su dobili sufinanciranje projekata iz Sedmog okvirnog programa za istraživanje i razvoj. Sve prezentacije su dostupne [na internetskim stranicama Hrvatskog instituta za tehnologiju](#). Predstavljen je i projekt EFISOL na kojem je koordinator tvrtka Pewa, dugogodišnji klijent Erste banke, s Brodarskim institutom kao partnerom. Projekt se bavi razvojem tehničkog spremnika koji bi bio tehnološki optimiran za specifičnu aplikaciju. Tehnološki ciljevi projekta su: razviti i implementirati solarni koncentrador baziran na inovativnoj tehnologiji polu-linearne Fresnelove ćelije, razviti sustav vođenja i upravljanja složenog MIMO dinamičkog sustava s naglašenom nelinearnom dinamikom, složiti pojedine komponente i integrirati u jedinstveno funkcionalno solarno-termalno kogeneracijsko postrojenje bazirano na organskom Rankinovom ciklusu.

Zajednički Info dan programa Kultura 2007-2013 i Media 2007

Sredinom je listopada održan zajednički info dan programa Zajednice Kultura 2007-2013 i Media 2007. Organizatori su dvije institucije nadležne za provedbu ovih dvaju programa u Hrvatskoj - [Kulturna kontaktna točka](#) Ministarstva kulture i [Media Desk](#) Hrvatska. MEDIA desk je osnovan 15. rujna 2008. pri Hrvatskom audiovizualnom centru, nastavno na obavezu iz Memoranduma o razumijevanju potpisanog između Hrvatske i Europske komisije o sudjelovanju Hrvatske u programu Media. Program u jednakom omjeru financiraju Europska komisija i hrvatska Vlada.

POLITIKE EU

Ugovori Europske unije

Pravni sustav EU je specifičan jer nema značajke pravnih sustava država članica, ali ni značajke sustava međunarodnih organizacija. Posljedica je to činjenice da se razvoj tog pravnog sustava prilagođavao potrebama i specifičnostima europske integracije. Sustav je utemeljen na ugovorima. Njihove se izmjene dogovaraju na međunarodnoj konferenciji na kojoj sudjeluju sve države članice, a stupaju na snagu tek kada ih sve države članice ratificiraju u skladu s procedurama propisanim internim ustavnim normama. Ugovorima se definiraju ciljevi i ovlasti Europskih zajednica i Unije te način ostvarivanja tih ciljeva. Njima se uređuju ovlasti i međusobni odnos europskih institucija. Ugovori predviđaju i pravne instrumente kojima se uređuju europska pitanja, te postupke u kojima se takve odluke donose. Unija i Zajednice utemeljene su na načelu dodijeljenih ovlasti, tj. nadležne su samo za pitanja za koja im je ovlast dodijeljena ugovorom.

Ugovori su istodobno međunarodni ugovori i akti ustavne naravi za pravni poredak Unije. Stoga, Ugovor iz Lisabona čije je usvajanje u tijeku, a kojim bi se (između ostalog) formalizirao status Osnivačkih ugovora kao ustavne povelje, ne predstavlja bitnu sadržajnu promjenu u pravnom sustavu. Ta je promjena više stvar utjecaja na percepciju Europske unije kao jedinstvenog aktera na međunarodnoj sceni i među samim građanima. U nastavku ćemo dati osnovne informacije o dosad ratificiranim osnivačkim ugovorima.

U Parizu je 1951. godine potpisan ugovor kojim je osnovana Europska zajednica za ugljen i čelik, stupio je snagu 1952. (u međuvremenu je istekao u srpnju 2002. godine). Uslijedila su dva ugovora potpisana u Rimu 1957. godine, a stupila na snagu početkom 1958. godine – prvi kojim je osnovana Europska ekonomska zajednica (EEZ), te drugi kojim je uspostavljena Europska zajednica za atomsku energiju (EURATOM). Ova su tri ugovora imala svoje institucije provedbe koje su 1967. godine objedinjene u jedinstvenoj Europskoj komisiji i jedinstvenom Vijeću ministara.

Vremenom je EEZ na sebe preuzeo veće ovlasti od samo ekonomskih, što je postupno dovelo do Ugovora iz Maastrichta, potpisanog 1992., a koji je stupio na snagu 1993. On se još naziva Ugovorom o Europskoj uniji, jer su njime vlade zemalja članica pristale na suradnju na području vanjske i sigurnosne politike, te na područjima pravosuđa i unutarnjih poslova. Time su stvorena dodatna dva stupa koja čine današnju strukturu Europske unije. Osim toga su postavljeni temelji za monetarnu integraciju odnosno uvođenje eura.

Ugovor iz Amsterdama je stupio na snagu 1999. godine te je donio pojačanu suradnju na područjima socijalne politike i zapošljavanja. Ugovor iz Nice je stupio na snagu 2003. godine, te je omogućio promjene u sustavu donošenja odluka kako bi EU mogla ostati učinkovita i nakon proširenja koje je nedugo potom uslijedilo.

Ugovor iz Lisabona

Osim formaliziranja statusa ustavnosti osnivačkih ugovora, cilj Ugovora iz Lisabona je Europsku uniju učiniti demokratičnijom, te poboljšati stanje na području odgovornosti, otvorenosti, transparentnosti i sudjelovanja građana. Od najnovijeg ugovora se očekuje poboljšanje

učinkovitosti Europske unije kao i osnaživanje za globalne izazove kao što su klimatske promjene, sigurnost i održivi razvoj. Ugovor iz Lisabona povećava broj područja u kojima se umjesto jednoglasno odlučuje kvalificiranom većinom, povećava ovlasti nacionalnih parlamenata koji će moći usporiti ili zaustaviti donošenje odluka, daje međunarodnopravnu osobnost Europskoj uniji te omogućuje istupanje iz članstva.

Ugovor je potpisan 13. prosinca 2007. godine, ali prije stupanja na snagu treba biti ratificiran u svih 27 zemalja članica. Nakon dugo iščekivanog referendumu u Irskoj koji je uspješno okončan početkom ovog mjeseca, preostala je jedino ratifikacija u Češkoj Republici gdje se čeka još samo potpis češkog predsjednika Vaclava Klause. Iako je po uvjerenju euroskeptik, njegov će ga politički pragmatizam po svemu sudeći naposljetku ipak navesti da potpiše sporazum i tako omogućiti okretanje sljedeće stranice u razvoju Europske unije.

Tekst ugovora i dodatne informacije dostupni su [na internetskim stranicama Europske komisije](#). U Zagrebu je 20. listopada predstavljena knjiga 'Reforma Europske unije - Lisabonski ugovor' grupe autora s Pravnog fakulteta u Zagrebu.

PREDSTAVLJAMO DRŽAVE

Bosna i Hercegovina

Bosna i Hercegovina, zajedno s ostalim zemljama ovog dijela Europe, tijekom zadnja dva desetljeća prolazi kroz izrazito nemirno razdoblje.

Nakon tri godine međuetničkih sukoba u BiH, sukobljene su strane 14. prosinca 1995. u Parizu potpisale mirovni (Daytonski) sporazum. Sporazum je priznao međunarodne granice BiH, a unutar države uveo multietničku vladu zaduženu za provođenje vanjske, diplomatske i fiskalne politike. U drugom redu je vladama Federacije BiH i Republike Srpske dana ovlast za nadgledanje većine funkcija vlade. Ured visokog predstavnika je uspostavljen kako bi nadgledao uspostavu civilnog dijela sporazuma. Od 60 tisuća NATO-ovih IFOR i SFOR postrojbi za očuvanje mira u periodu nakon 1995. godine, danas je u BiH smješteno manje od 2500 pripadnika EUFOR-a, koji imaju primarno ulogu civilne policije. Bosna i Hercegovina je s Europskom unijom u lipnju 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, čime je napravila prvi veliki korak prema članstvu u Europskoj uniji. Međutim, Daytonski sporazum se u zadnje vrijeme sve češće spominje kao dugoročno neodrživ, pa će vrlo vjerojatno u skoroj budućnosti morati pronaći ponešto modificirani model suživota triju entiteta na području BiH.

Sukobi u Bosni i Hercegovini u periodu od 1992. do 1995. godine prouzročili su pad proizvodnje od 80% i nekontrolirani rast nezaposlenosti. Nakon što je zavladao nestabilan mir, do 1999. godine se proizvodnja oporavljala visokim stopama rasta. U periodu od 2000. do 2002. rast je usporen da bi u razdoblju od 2003. do 2008. iznosio više od 5% godišnje. Nacionalna valuta je od 1998. godine konvertibilna marka, tečajem vezana uz tečaj eura. Otad je poraslo povjerenje u

valutu i bankarski sektor. Reforma bankarskog sustava je ubrzana 2001. godine gašenjem zavoda za platni promet, nakon čega su poslovne banke preuzele račune i platni promet klijenata. Strane banke, slično kao i u Hrvatskoj imaju većinski udio u bankarskom sektoru.

Privatni sektor u BiH stalno raste, a slična je situacija, ali u nešto manjoj mjeri, i sa stranim investicijama. Zbog redundantne administracije na državnoj, entitetskoj i lokalnoj razini, potrošnja države ostaje visoka, na razini od skoro 40% BDP-a.

Provedba privatizacije je ostala jako spora, posebno na području Federacije gdje se teže dolazi do konsenzusa oko gospodarske politike. Dva najveća makroekonomska problema su i dalje osjetni deficit računa tekućih plaćanja i visoka stopa nezaposlenosti od 29% (procjena za 2007. godinu).

Uspješno uvođenje poreza na dodanu vrijednost u 2006. godini osiguralo je stabilan izvor državnih prihoda i pomoglo je obuzdati aktivnosti u zoni sive ekonomije. Usprkos statističkim poboljšanjima, veliki udio gospodarskih aktivnosti ostaje neslužben i nezabilježen. Bosna i Hercegovina je u rujnu 2007. postala punopravna članica Sporazuma o slobodnoj trgovini središnje Europe (CEFTA). Gospodarstvo BiH je ostalo poprilično zaštićeno od globalne financijske krize, ali su se ključni gospodarski indikatori pogoršali. Najvažniji izvoznici u metalskoj, automobilskoj i drvoprerađivačkoj industriji su također prijavili slabije rezultate te su najavili otkaze i smanjenje proizvodnje.

Hrvatska – Bosna i Hercegovina

Robna razmjena Hrvatske i BiH je u prošloj godini iznosila oko 2 milijarde USD, od čega oko 72% otpada na hrvatski izvoz, a preostalih 556 milijuna USD na uvoz iz BiH. U hrvatskom uvozu iz Bosne i Hercegovine je na uvjerljivom prvom mjestu aluminij (21%). Slijede električna energije te šipke i profili s po 7%. U hrvatskom izvozu su na prvom mjestu nafta i mineralna ulja (30%).

FOTO: WIKIPEDIA.ORG, MHARE

CRTICE O PRISTUPANJU

- Nakon dugo vremena 2. je listopada održana Međuvladina konferencija o hrvatskom pristupanju EU, na kojoj je otvoreno 6 i zatvoreno 5 pregovaračkih poglavlja. Pregovori su otvoreni u poglavljima Sloboda kretanja kapitala; Porezi; Poljoprivreda i ruralni razvoj; Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika; Pravda, sloboda i sigurnost te

za proširenje Olli Rehn je prokomentirao to na način da Hrvatska u 2010. godini može završiti pristupne pregovore s Europskom unijom, a da bi se to dogodilo treba nastaviti i pojačati reformske napore u području pravosuđa, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala i definitivno treba što hitnije riješiti pitanje pristupa Haškog suda dokumentima koje traži.

- Na konferenciji za medije povodom četvrte obljetnice početka hrvatskih pregovora rečeno je da Hrvatska može

FOTO: © EUROPEAN COMMUNITIES, 2009

Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. Zatvoreni su u poglavljima Sloboda kretanja radnika; Pravo trgovačkih društava; Carinska unija; Statistika i Transeuropske mreže. Hrvatska sad ima 28 otvorenih i 12 zatvorenih poglavlja. Za otvaranje ih je ostalo još pet. U optimističnom scenariju bi do kraja godine Hrvatska otvorila sva 33 poglavlja i zatvorila njih 20-tak. Švedsko predsjedništvo u 2009. godini planira sazvati još dvije pristupne konferencije.

- Početkom mjeseca je u Irskoj održan referendum o Lisabonskom ugovoru za čije je prihvaćanje glasalo 67% glasača koji su se odazvali referendumu. Ovim rezultatom su gotovo do kraja uklonjene prepreke njegovom usvajanju za koje se čeka još samo potvrda Češke Republike. Time se institucionalni okvir skida s popisa eventualnih zapreka hrvatskog pristupanja EU, na kojem onda ostaju još brzina naše prilagodbe EU i s tim povezanih reformi te odnosi sa Slovenijom, koji su proces pregovora usporili za gotovo godinu dana.
- U izvješću o napretku Hrvatske u pristupanju EU koje je Komisija objavila 14. listopada ističe se da je Hrvatska postigla napredak u gotovo svim poglavljima. Povjerenik

završiti pregovore do kraja iduće godine, jer je napravljen veliki napredak, a pitanje suradnje s Haškim sudom moglo bi biti vrlo brzo riješeno. Zajednički je to zaključak privremenog otpravnika poslova delegacije EK u Hrvatskoj Davida Hudsona, švedskog veleposlanika Fredrika Vahkjuista, državnog tajnika u MVPEI-ju Davora Božinovića i glavnog hrvatskog pregovarača Vladimira Drobniaka. S druge strane, Dirk Lange, šef Odjela za Hrvatsku u Općoj upravi za proširenje Europske unije je na zajedničkom sastanku triju saborskih odbora napomenuo je da bi eventualno negativno izvješće glavnog haaškog tužitelja Sergea Brammertza u prosincu moglo dovesti u pitanje završetak pristupnih pregovora tijekom iduće godine.

- U proteklih mjesec dana se počelo raspravljati o načinu provedbe hrvatskog referenduma o ulasku u EU kad za njega dođe vrijeme. Za to će biti potrebne promjene Ustava, a velika je mogućnost da se u Ustavu samo propiše da Hrvatska ulazi u EU ako to na referendumu podrži većina onih koju su mu pristupili. U sadašnjem prijedlogu izmjena Ustava se predviđa da bi hrvatski državljani s prebivalištem izvan Hrvatske ušli u ukupan broj birača, ali bi referendumu mogli pristupiti samo ako fizički dođu u Hrvatsku.

IMPRESSUM

Izdavač: Erste&Steiermärkische Bank d.d.

Predsjednik Uprave: Petar Radaković

Dizajn: Marketing ESB

Adresa izdavača: Hrvatska, 51000 Rijeka, Jadranski trg 3a – EU desk

Uređuje: Goranka Crnković

Priprema: Zoran Birimiša

Fotografija na naslovnici: © European Communities